

LARS-ERIK LARSSON IN MEMORIAM

Malmö Konserthus, torsdag 15 maj kl 19.30

2007/2008

MALMÖ SYMFONIORKESTER
OKKO KAMU dirigent
JÖRGEN PETTERSSON altsaxoofon
LENNART STENKVIST presentatör
Marika Fältskog konsertmästare

LARS-ERIK LARSSON (15 maj 1908-27 december 1986)
Ostinato op 17 10 min
Moderato - Largamente - Prestissimo

LARS-ERIK LARSSON
Saxofonkonsert op 14 20 min
Allegro molto moderato
Adagio
Allegro scherzando

PAUS

LARS-ERIK LARSSON
Musik för orkester op 40 25 min
Andante teneramente - Allegro molto
Andante elegiaco
Allegro

LARS-ERIK LARSSON
Pastoralsvit op 19 15 min
Ouverture
Romance
Scherzo: Allegro

Sveriges Radio spelar in konserten som sänds 6 juni kl 19.30 i SR/P2.

OKKO KAMU dirigent

Karriären som dirigent har tagit Okko Kamu överallt i världen sedan han som 23-åring, nästan helt självlärd, vann Herbert von Karajan-tävlingen 1969 och som en del av priset fick göra en skivinspelning med Berliner filharmonikerna för Deutsche Grammophon. Hans bana till musiker startade dock som 2-åring, då han påbörjade sina violinstudier. Fyra år senare, när han alltså bara var 6 år, kom han in vid Sibelius-Akademien. Som barn i en musikerfamilj, pappan var kontrabasist i Helsingforsfilharmonin, mamman var sångerska, både storebror och lillasyster spelade flitigt, omgavs livet och vardagen med musik. Kammarmusicerandet hade en central roll i familjen och det har också lagt grunden till Okkos musikerskap. Han grundade Suhonenkvartetten 1965, som på sin tid var den enda turnerande finska kvartetten. Kamu valdes till förste konsertmästare vid Finlands Nationaloperas orkester som 20-åring, men han bestämde sig snart för att bli dirigent. Han har sedan varit chefsdirigent för Finska Radions Symfoniorkester, Helsingforsfilharmonikerna, Finlands Nationaloperas orkester, Holländska Radions orkester, Oslofilharmonikerna och Helsingborgs Symfoniorkester. Som gästande dirigent har han arbetat med de flesta orkestrarna världen över. Trots att han aldrig böjt sig för skivindustrins speciella krav har Kamu hunnit med runt 100 inspelningar för olika skivbolag.

De senaste åren har Okko Kamu varit sparsam med sina framträdanden. Han har behållit vissa åtaganden, bl a är han förste gästdirigent för Singapore Symfoniorkester. Kamu brukar också uruppföra vännen och landsmannen Aulis Sallinenens operor. Dessutom fortsätter han samarbetet med de orkestrar, där han tycker "kemin bär särskild frukt". Sedan 1994 är Okko Kamu invald i svenska Kungliga Musikaliska Akademien och tillhör därmed den utvalda skara som får bära frack med broderad krage.

JÖRGEN PETTERSSON *altsaxofon*

Jörgen Pettersson är idag en av de mest efterfrågade saxofonisterna på den internationella samtida musikscenen. Han fick sin utbildning vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och vid Musikkonservatoriet i Bordeaux. Vid båda skolorna tilldelades han utmärkelser för sitt lysande spel. Jörgen Pettersson strävar efter att utveckla repertoaren för "sitt" instrument och samarbetar målmedvetet med både svenska och internationella tonsättare. Hittills har detta resulterat i att drygt 400 verk har tillägnats honom, såväl solokonsert, elektroakustiska stycken som kammarmusikaliska verk.

Jörgen är den drivande kraften i Stockholms Saxofonkvartett, KammarensembleN och Ensemble Son. Han utvecklar ständigt nya tekniker och spelsätt, vilket leder till unika och mycket personliga uttryck. För detta har han bl a fått Föreningen Svenska Tonsättares interpretationspris.

Lars-Erik Larsson 1961 © Pressens Bild

LARS-ERIK LARSSON Ostinato

Den 24 november 1937 uruppfördes Lars-Erik Larssons andra tresatsiga symfoni i Konsertföreningen i Stockholm. Den var då alldeles färsk - först i oktober hade den blivit klar. Kritiken var så hård att Larsson valde att dra in symfonin och förbjöd framtida framföranden. Men han tyckte att sista satsen var godtagbar och sparade den som ett eget verk under namnet Ostinato. Ordet betyder envis och i musikaliska sammanhang att det finns en ständigt upprepade basgång över vilken olika melodier bildas. I det här verket flyttas basstämman varje gång en kvart uppåt eller en kvint nedåt, tills den passerat alla tolv molltonarter. När det ursprungliga e-moll återkommer, använder Larsson ett motiv från en av variationerna som huvudmotiv i verkets andra, snabbare del och låter det på samma sätt passera genom alla molltonarterna tills det ursprungliga temat i långsamt tempo får avsluta satsen.

Som eget stycke uruppfördes Ostinato under den internationella festen för samtida musik i Warszawa 1939 och rönt mycket stort bifall. Verket stod sedan på programmen runt om i världen under lång tid. Många år senare tittade Larsson åter på sin gamla symfoni och sa: "Jag vet inte om jag gjorde rätt när jag drog in den". I alla fall släppte han på spelförbudet.

LARS-ERIK LARSSON Saxofonkonsert

Att skriva en solokonsert för saxofon var något mycket annorlunda sommaren 1934, då Larsson skrev sin konsert för altsaxofon och stråkorkester. Den uruppfördes av beställaren, tidens ledande saxofonist Sigurd Rachèr i Norrköping i november samma år. Därefter spelade han den flitigt världen över. Det kan på ytan tyckas att konserten har en klar klassisk form, men när man undersöker den närmare hittar man ett intrikat nätverk av tematiskt material. Här finns all den lärdom som Larsson senare skulle briljera med som professor i komposition. I andra satsen hittar man nyckeln till de melodiska och harmoniska beståndsdelar som breder ut sig över konserten. Med en avväpnande charm, behaglig elegans och en god portion nyromantik har Larsson här skrivit en av de första och bästa av alla saxofonkonserterna internationellt sett.

Första satsen är hållen i sonatform och det är saxofonen som får presentera det tema som sedan tas upp av violinerna. I andra satsen hittar vi en elegant melodi som utvecklas till en kanon mellan solisten och altfiolerna. Finalen är ett kort rondo som kan leda tankarna till såväl Haydn som Nielsen.

© Stig Jacobsson

LARS-ERIK LARSSON Musik för orkester

Som tjänsteman på Radiotjänst komponerade Larsson för den breda allmänheten. Det blev ljus, utåtriktad och neoklassisk musik. Men Larsson hade mer att säga och sökte sig vidare. Han strävade efter att ersätta det lekfulla och älskvärda med mannamognad. Hans självkritik växte, tonspråket blev kärvare och formspråket fick andra ideal.

När han 1947 lämnade Radiotjänst för att tillträda som kompositionsprofessor vid Musikhögskolan i Stockholm var det också dags att träda fram som en lärd och allvarlig tonsättare, men med samma angelägna budskap. År 1948 uruppförde Tor Mann i Stockholm ett Andante elegiaco där tre element dominerar: ett rytmiskt ostinato, en underbar stråkkanon och en avslutande kulmination med majestätisk mässingsklang. Tonsättaren kände säkert på sig att satsen behövde en föregångare och en efterföljare. Två år senare blev Andante elegiaco mel-lansats i Musik för orkester. Hela verket uruppfördes av Sten-Åke Axelson i januari 1950 i samband med firandet av Malmö Konserthusstiftelses 25-årsjubileum.

Verket är i allt utom namnet en symfoni, som låter inledningens motiviska fragment växa ut i fritt formade bågrörelser och fylliga klanger. Här finns kontraster i taktarter, motiv och klanger. Finalen rymmer också kontrastverkan mellan en dansmelodi och en avskalad, kärv musik - allt växer organiskt, naturligt, något som Larsson alltid lyckades med.

© Stig Jacobsson

LARS-ERIK LARSSON Pastoralsvit

Mot slutet av 1930-talet anställdes Lars-Erik Larsson vid dåvarande Radiotjänst. Hans uppgifter var att dirigera radioorkestern, producera musikprogram och tillgodose radions behov av nyskriven musik. Under de här åren var den 'lyriska sviten' en mycket populär programform. Den innebar att man läste dikter och omgav dem med lämpliga musikvinjetter. Till sådana program skrev Larsson bl a Intima miniatyrer och Förklädd gud. Ett annat kallades Dagens stunder och dikterna var valda så att de berättade något om olika tider på dygnet. Larsson tyckte att han lyckats så pass bra med sina vinjetter att han trodde att en svit ur musiken också skulle kunna försvara sin plats på konsertesträderna. Han valde tre av de sex satserna. Det var Pastoralsvit som skapades på detta sätt, ett av de mest spelade svenska orkesterverk som någonsin skrivits.

I synnerhet är det mellansatsen Romance som blivit älskad. Som kuriosum kan nämnas att den musiken skrevs för att illustrera Oscar Levertins Siesta, en dikt genomsyrad av sydländsk hetta. Men denna romans kommer bäst till sin rätt när den omges av den konstfulla uvertyren (till Heidenstams En dag) och det nästan mendelssohnskt fjärlislätta scherzot (till Kerstin Heds De två tonerna).

© Stig Jacobsson

